

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут «Академія мистецтв імені С.С. Прокоф'єва»
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту

_____ М.І. Аноненко

_____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА ТА МЕТОДИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень	магістр (назва освітнього рівня)
галузь знань	02 Культура і мистецтво (шифр і назва галузі знань)
спеціальність (спеціалізація)	025 «Музичне мистецтво» (код і назва спеціальності (або спеціалізації))
освітня програма	«Музичне мистецтво. Вокал.» «Музичне мистецтво. Інструментальне виконавство» (назва освітньої програми)
тип дисципліни	обов'язкова (обов'язкова)

Київ – 2020 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Музична педагогіка та методика вищої школи» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю бакалавра ступеня вищої освіти 025 «Музичне мистецтво», за денною формою навчання.

Розробник: Зосім О. Л. – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри музичного мистецтва

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва
(назва кафедри)

Протокол від 16 жовтня 2020

року № 1/2

Завідувач кафедри музичного мистецтва _____ В.В. Марченко
(підпис)(ініціали та прізвище)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1	Лекції:	14	-
Семестр:	2	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семінарські заняття:	14	-
самостійна робота:	4	Самостійна робота:	60	-
Форма підсумкового контролю:	екзамен	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри Музичного мистецтва, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою akademart@ukr.net

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Вокал, Спеціальний інструмент, Сучасна музика, Музична естетика	Магістерська робота

Примітка. Зазначається місце навчальної дисципліни у структурно-логічній схемі програми підготовки фахівця, перелік дисциплін, що передують (препозит), а також ті, які забезпечуються (постпозит) цією навчальною дисципліною, перелік раніше здобутих результатів навчання тощо;

Мета вивчення дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Музична педагогіка та методика вищої школи» є формування системи знань про музично-педагогічну діяльність та методику викладання музичних дисциплін у музичних закладах вищої освіти.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 1
ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ПРН 6	ПРН 6	ПРН 8	ПРН 8
ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 6	ПРН 6	ПРН 8	ПРН 8
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації	ПРН 6	ПРН 6	ПРН 8	ПРН 8
ФК 76. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти	ПРН 6	ПРН 6	ПРН 8	ПРН 8

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання.

Характеристика сучасних тенденцій розвитку музичної освіти у світі та Україні. Зв'язки музикознавства та музичної педагогіки. Взаємодія музичної психології та музичної педагогіки. Методологічні принципи музичної педагогіки.

Тема 2. Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки.

Естетико-педагогічна думка Давньої Греції. Музичне виховання в добу Середньовіччя та Відродження. Музичне виховання у XVIII – XIX ст. Європейські системи музичного виховання XX ст. Музично-педагогічна думка Київської Русі та доби слов'янського Відродження. Українська музична педагогіка XVII – XVIII ст. Розвиток української музично-педагогічної думки у XIX ст. Становлення національної системи освіти в Україні. Музично-педагогічна України у XX – на початку XXI ст.

Тема 3. Теорія музичної освіти і навчання.

Метод в загальній педагогіці. Методи музичного навчання та їх класифікація. Словесні методи в музичній педагогіці. Наочні методи в музичній педагогіці. Практичні методи в музичній педагогіці.

Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.

Гуманізація та гуманітаризація як ознака сучасної музичної освіти. Національна орієнтованість сучасної музичної освіти. Перехід від інформативних форм до активних

методів навчання як провідна тенденція сучасної музичної освіти. Безперервність як ознака сучасної музичної освіти. Міжпредметні зв'язки в сучасній музичній освіті.

Тема 5. Дидактичні принципи викладання музично-виконавських дисциплін в мистецьких ЗВО.

Організаційно-педагогічна структура мистецьких шкіл, музичних коледжів, мистецьких закладів вищої освіти. Методи викладання музично-виконавських дисциплін. Педагогічне спілкування в ЗВО. Дидактичні принципи проведення занять з музично-виконавських дисциплін. Форми проведення занять та контроль у музичному навчанні.

Тема 6. Загальні та фахові компетенції, програмні результати навчання здобувача вищої освіти в мистецьких ЗВО.

Сучасні стандарти вищої освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво. Загальні та фахові компетенції здобувача вищої освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво. Програмні результати навчання здобувача вищої освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво.

Тема 7. Організація навчального процесу в мистецьких ЗВО та базова документація.

Базова документація у ЗВО. Загальна характеристика освітньо-професійної програми підготовки магістра музичного мистецтва. Загальна характеристика освітньо-наукової програми підготовки магістра музичного мистецтва.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
лек.		прак.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання.	12	2		2	8
Тема 2. Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки.	14	2		2	10
Тема 3. Теорія музичної освіти і навчання.	14	2		2	10
Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.	14	2		2	10
Тема 5. Дидактичні принципи викладання музично-виконавських дисциплін в мистецьких ЗВО..	12	2		2	8
Тема 6. Загальні та фахові компетенції, програмні результати навчання здобувача вищої освіти в мистецьких ЗВО.	12	2		2	8
Тема 7. Організація навчального процесу в мистецьких ЗВО та базова документація.	12	2		2	8
Усього годин	90	14		14	62

4. Організація самостійної роботи студентів

Примітка. У цьому розділі визначаються види робіт та зміст завдань, форми звітності.

Тема 1. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання.

Написати реферат-есе (5-6 сторінок), в якому розкрити проблемні питання музичної педагогіки на сучасному етапі. Обґрунтувати свою думку.

Тема 2. Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки.

Написати реферат (3-4 сторінок), присвячений одному з етапів історії розвитку світової або української педагогіки.

Тема 3. Теорія музичної освіти і навчання.

Написати реферат (2-3 сторінки), в якому розкривається один з методів музичного навчання.

Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.

Написати реферат (2-3 сторінки), де розкривається одна з тенденцій сучасної музичної освіти.

Тема 5. Дидактичні принципи викладання музично-виконавських дисциплін в мистецьких ЗВО.

Написати реферат (2-3 сторінки), де розкрито один з дидактичних принципів викладання музично-виконавських дисциплін в мистецьких ЗВО.

Тема 6. Загальні та фахові компетенції, програмні результати навчання здобувача вищої освіти в мистецьких ЗВО.

Охарактеризувати фахові компетенції музиканта-виконавця відповідно до змісту освітньо-наукової програми підготовки магістра спеціальності 025 Музичне мистецтво будь-якого ЗВО України.

Тема 7. Організація навчального процесу в мистецьких ЗВО та базова документація.

Дати вичерпну характеристику освітньо-наукової програмі підготовки магістра спеціальності 025 Музичне мистецтво будь-якого ЗВО України.

4.1. Підготовка до семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема. Музична педагогіка у системі гуманітарного знання.

План

1. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.
2. Зв'язки музичної педагогіки з іншими науками.
3. Музикознавство та музична педагогіка.
4. Психологія та музична педагогіка.
5. Наукові підходи в музичній педагогіці.
6. Методологічні принципи музичної педагогіки.
7. Методи дослідження в галузі музичної педагогіки.

Семінарське заняття № 2

Тема. Етапи розвитку світової й української музичної педагогіки

План

1. Музика в контексті естетико-педагогічної думки Давньої Греції.
2. Специфіка релігійно-музичного виховання в добу Середньовіччя.
3. Музично-естетичні та виховні гуманістичні ідеали Відродження.
4. Просвітницькі ідеї музичного виховання.

5. Системи музичного виховання XVIII – XIX ст.
6. Найвідоміші системи музичного виховання у XX ст.
7. Музично-педагогічні ідеї Київської Русі.
8. Українська музична педагогіка доби слов'янського Відродження.
9. Українська музична педагогіка XVII – XVIII ст.
10. Народницький етап розвитку української музичної педагогіки.
11. Становлення національної системи освіти в Україні.
12. Українська музично-педагогічна думка радянського періоду.
13. Сучасна українська музична педагогіка.

Семінарське заняття № 3
Тема. **Теорія музичної освіти і навчання.**

План

1. Поняття методу в загальній педагогіці.
2. Класифікація методів музичного навчання.
3. Словесні методи в музичній педагогіці.
4. Наочні методи музичного навчання.
5. Практичні методи музичного навчання.

Семінарське заняття № 4
Тема. **Тенденції розвитку та стан сучасної музичної освіти.**

План

1. Гуманізація та гуманітаризація музичної освіти.
2. Національна спрямованість музичної освіти.
3. Перехід від інформативних форм до активних методів музичного навчання.
4. Створення умов для творчої самореалізації особистості.
5. Безперервність музичної освіти.
6. Органічне поєднання музичного навчання, виховання та розвитку.
7. Інтеграція знань та міжпредметні зв'язки в музичній освіті.
8. Відкритість системи музичної освіти.

Семінарське заняття № 5
Тема. **Дидактичні принципи викладання музично-виконавських дисциплін в мистецьких ЗВО.**

План

1. Організаційно-педагогічна структура мистецьких шкіл та музичних коледжів.
2. Організаційно-педагогічна структура мистецьких закладів вищої освіти.
3. Загальні принципи викладання музично-виконавських дисциплін.
4. Особливості стилю педагогічного спілкування.
5. Дидактичні принципи проведення групових та індивідуальних занять з музично-виконавських дисциплін.
6. Форми проведення занять, форми контролю.
7. Сучасні принципи музичного навчання.

Семінарське заняття № 6
Тема. **Компетенції, програмні результати навчання здобувачів вищої освіти в мистецьких ЗВО.**

План

1. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 025 Музичне мистецтво.
2. Загальні компетенції здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 025 Музичне мистецтво.
3. Фахові компетенції здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 025 Музичне мистецтво.
4. Програмні результати навчання здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 025 Музичне мистецтво.

Семинарське заняття № 7

Тема. Особливості організації навчального процесу в мистецьких ЗВО.

План

1. Базова документація мистецьких ЗВО України.
2. Освітньо-професійна та освітньо-наукова програма підготовки магістра: загальна характеристика.
3. Освітньо-професійна та освітньо-наукова програма підготовки магістра-вокаліста.
4. Освітньо-професійна та освітньо-наукова програма підготовки магістра-інструменталіста.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Тема 1. Музична педагогіка як галузь гуманітарного знання.

1. Як пов'язані музикознавство та музична педагогіка?
2. Що споріднює музичну педагогіку та музичну психологію?
3. Якими є методологічні принципи музичної педагогіки?
4. Які методи дослідження в галузі музичної педагогіки є провідними?

Тема 2. Історичні етапи розвитку світової і вітчизняної музичної педагогіки.

1. Яке значення мала музика в Давній Греції?
2. Як трансформувалася музично-педагогічна думка у добу Відродження?
3. Які є музичного виховання XVIII – XIX ст.?
4. Визначте провідні музично-педагогічні ідеї Київської Русі.
5. Коли розпочалося Становлення національної системи освіти в Україні?
6. Які були досягнення й недоліки радянської систему музичної освіти?

Тема 3. Теорія музичної освіти і навчання.

1. Що таке метод в загальній педагогіці?
2. Які є методи музичного навчання?
3. Які є специфічні риси словесного методу в музичній педагогіці?
4. Якою є специфіка наочних методів музичного навчання?
5. Які є специфічні риси практичних методів в музичній педагогіці?

Тема 4. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.

1. Що таке гуманітаризація музичної освіти?
2. У чому полягає національна спрямованість музичної освіти?
3. Чому сьогодні віддається пріоритет активним методам музичного навчання?
4. Чому сьогодні актуальною є безперервність музичної освіти?
5. Яку роль відіграють міжпредметні зв'язки в музичній освіті?

Тема 5. Дидактичні принципи викладання музично-виконавських дисциплін в мистецьких ЗВО.

1. У чому полягає відмінність організаційно-педагогічної структури у мистецьких школах, музичних коледжах та мистецьких ЗВО?
2. Якими є принципи викладання музично-виконавських дисциплін?
3. Яким має бути педагогічне спілкування викладача з учнем в ЗВО?
4. Чим відрізняються дидактичні принципи проведення групових та індивідуальних занять з музично-виконавських дисциплін?
5. Які є форми контролю у ЗВО?

Тема 6. Загальні та фахові компетенції, програмні результати навчання здобувача вищої освіти в мистецьких ЗВО.

1. Що таке стандарт вищої освіти?
2. Яким є стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 025 Музичне мистецтво?
3. Що таке загальні компетенції здобувача вищої освіти?
4. Що таке фахові компетенції здобувача вищої освіти?
5. Що таке програмні результати навчання здобувача вищої освіти?

Тема 7. Організація навчального процесу в мистецьких ЗВО та базова документація.

1. Якою є базова документація мистецьких ЗВО України?
2. Чим відрізняються освітньо-професійна та освітньо-наукова програма підготовки магістра?
3. Як мають досягатися програмні результати навчання?

4.3. Індивідуальні завдання

Примітка. У цьому розділі визначаються завдання для самостійного вибору студентом.

Дати вичерпну характеристику освітньо-науковій програмі підготовки магістра спеціальності 025 Музичне мистецтво будь-якого ЗВО України.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Сучасний стан музичної освіти в Україні.
2. Взаємодія музикології та музичної педагогіки.
3. Взаємодія психології та музичної педагогіки.
4. Методологічні принципи музичної педагогіки.
5. Музично-педагогічна думка Давньої Греції.
6. Релігійно-музичне виховання у Середньовіччі.
7. Музика в контексті виховних гуманістичних ідеалів Відродження.
8. Системи музичного виховання XVIII – XIX ст. у Європі.
9. Європейські системи музичного виховання XX ст.
10. Музично-педагогічна думка Київської Русі та слов'янського Відродження.
11. Розвиток української музичної педагогіки у XVII – XVIII ст.
12. Українська музична педагогіка у XIX ст.
13. Українська музична педагогіка у СРСР.
14. Українська музично-педагогічна думка на сучасному етапі.
15. Класифікація методів музичного навчання.
16. Словесні, наочні та практичні методи в музичній педагогіці.
17. Гуманітаризація сучасної музичної освіти.
18. Національна спрямованість в музичній освіті.
19. Безперервність в музичній освіті.
20. Інтегративність та міжпредметні зв'язки в сучасній музичній освіті.
21. Організаційно-педагогічна структура мистецьких шкіл та коледжів.
22. Організаційно-педагогічна структура мистецьких ЗВО.

23. Принципи викладання музично-виконавських дисциплін в мистецьких ЗВО.
24. Особливості стилю педагогічного спілкування в ЗВО.
25. Дидактичні принципи проведення занять інструменталістів та вокалістів в ЗВО.
26. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 025 Музичне мистецтво.
27. Загальні та фахові компетенції здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 025 Музичне мистецтво.
28. Програмні результати навчання здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 025 Музичне мистецтво.
29. Освітньо-професійна програма підготовки магістра: загальна характеристика.
30. Освітньо-наукова програма підготовки магістра: загальна характеристика.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Примітка. Наводиться опис критеріїв та системи оцінювання, розподіл балів за видами контролю

№	Вид роботи і критерії оцінювання	Кількість балів
.	Участь у семінарі: •підготовка (наявність конспекту, тез, знання основних понять); •активність; •креативність та ініціатива.	5 балів – одне заняття; денна форма навчання – до 40 балів;
.	Завдання самостійної роботи репродуктивного рівня: •повнота, послідовність і точність викладу.	3 бала – одне завдання
.	Завдання самостійної роботи творчо-критичного рівня: •повнота, послідовність і точність викладу; •презентація і обґрунтування власної думки з проблеми; •креативність і оригінальність виконання.	5 балів – одне завдання
.	Екзамен •повнота, послідовність і точність викладу; •презентація і обґрунтування власної думки з проблеми; •креативність і оригінальність мислення.	До 40 балів
	Разом:	100 балів

5.1. Політика курсу

Примітка. Визначаються політика щодо відвідування навчальних занять та політика академічної доброчесності.

Усі лекції та семінари мають бути відвідані. Завдання мають бути виконані самостійно.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Примітка. Описуються критерії оцінювання під час аудиторних занять, критерії оцінювання індивідуальних завдань, критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Поточний контроль										Підс. контроль (екзамен)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	CP1	CP 2-6	CP7	40	100

5	5	5	5	5	5	5	5	15	5		
---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	--	--

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ліра-К, 2016. 456 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид., стереотип. Київ: Знання, 2011. 488 с. (Вища освіта XXI століття).
3. Михайличенко О. В. Основи загальної та музичної педагогіки: історія та теорія: навч. посіб. (двомовний). Суми: вид-во «Козацький вал», 2009. 208 с.
4. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посіб. Київ: КНУКіМ, 2006. 188 с.
5. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. / за ред.: А. В. Семенової. Київ: Знання, 2007. 341 с.
6. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України, 2010. 274 с.
7. Педагогіка вищої школи: підручник / за ред. В. Г. Кременя та ін. Київ: Педагогічна думка, 2009. 256 с.
8. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. праць / ред. кол. Т. І. Сущенко (голов. ред.). Вип. 48. Запоріжжя, 2008. 372 с.
9. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.
10. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Кондор, 2011. 628 с.
11. Шульгіна В. Д. Українська музична педагогіка: підручник. 2-ге вид., допов. Київ: ДАКККіМ, 2008. 263 с.

Додаткові

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: навч.-метод. посіб. (інтерактивні технології в курсах навч. дисциплін). Київ: Кондор, 2008. 272 с.
2. Выготский Л. Психология искусства / под ред. Ярошевского М. Г. Москва: Педагогика, 1987. 345 с.
3. Герцман Е. Античная музыкальная педагогика. Санкт-Петербург: Алетейя, 1996. 345 с.
4. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія: навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво». Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 225 с.

5. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / упоряд.: О. О. Любар; за ред.: В. Г. Кремень. Київ: Знання, 2003. 766 с. (Вища освіта ХХІ століття).
6. Мистецька педагогіка: традиції та інновації (теоретичні та практичні аспекти): зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. / ред. та упоряд. Ж. Денисюк та ін. 2018. 127 с.
7. Музичне мистецтво України (питання історії, педагогіки, виконавства, музичне мистецтво в творчих персоналіях): колективна монографія. Київ: Ліра-К, 2017. 204 с.
8. Шестаков В. П. От этоса к аффекту : История музыкальной эстетики от античности до XVIII века. Москва: Музыка, 1975. 351 с.

Примітка. Список літератури складається з двох частин: основної і додаткової. До списку основної літератури включаються підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки до практичних занять, плани семінарських занять тощо. Література може бути надана в електронному вигляді із забезпеченням вільного доступу здобувачів вищої освіти.

Список додаткової літератури призначений для більш поглибленого вивчення окремих розділів, тем або навчальної дисципліни в цілому.

Інформаційні ресурси

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Національна історична бібліотека України. URL: www.nibu.kiev.ua/
<http://elib.nplu.org/> –

Електронна бібліотека «Культура України». URL: <http://elib.nplu.org/>

Культурологічна бібліотека. URL: http://kultura.ho.ua/books_ku.htm

Примітка. Надаються назви та адреси інформаційних ресурсів.

Доповнення та зміни, внесені до робочої програми

Примітка. Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри на початку навчального року.